

provincie Gelderland

Het versterken en versnellen van de warmtetransitie

Kennissessie over de warmtetransitie en de rol van de gemeente Hattem

Expertteam Warmte

FAKTON ENERGY

Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

Even voorstellen

EXPERTTEAM WARMTE IN HET LANDSCHAP VAN DE GELDERSE WARMTETRANSITIE

provincie Gelderland

‘Onafhankelijk advies voor gemeenten’

Provincie Gelderland heeft samen met netwerkbedrijf Liander en gemeente Nijmegen het Gelders Expertteam Warmte opgezet.

Het Expertteam Warmte wordt gevormd door Haskoning en Fakton Energy.

Deze twee partijen bieden gemeenten op verschillende
onderwerpen advies, zoals warmtetechnieken, warmtekavels, juridische zake
business cases, financiering en contractvorming.

Expertteam Warmte

Expertteam in het Gelderse warmtelandschap

provincie Gelderland

- Het Expertteam Warmte richt zich op reductie van warmtevraag, collectief én (collectieve aanpak voor) individuele warmteoplossingen.
- Expertteam warmte helpt gemeenten met kennis op verschillende onderdelen zoals warmtetechnieken, organisatievraagstukken, financiering en juridische zaken.
- Het Expertteam Warmte coacht, begeleidt, rijkt kennis aan en geeft vertrouwen.
- Kortom: inhoudelijke partner (op technisch, juridisch, organisatorisch en financieel vlak).

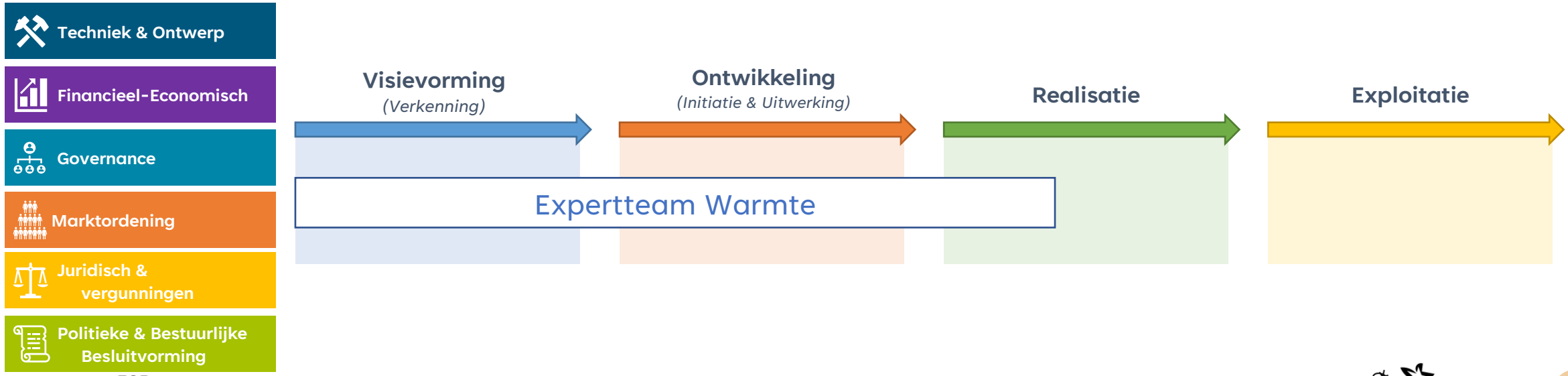

Expertteam Warmte

FAKTON ENERGY

Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

Wat gaan we doen?

- De warmtetransitie algemeen
- Trends en ontwikkelingen
- Mogelijkheden voor Hattem
- Ontwikkelingen in Hattem

De Warmtetransitie

Woord vooraf

Hoe bekend zijn jullie met warmte

Wat zien jullie als uitdaging

Wat is de warmtetransitie?

- Warmte is een cruciaal onderdeel van ons energiesysteem.
- Raakvlakken met:
  - Bestaanszekerheid
  - Onafhankelijkheid
  - Robuust energiesysteem
  - Klimaat
- Nederland richting aardgasvrij in 2050
- Gezamenlijke, nationale opgave, belegt bi gemeenten.

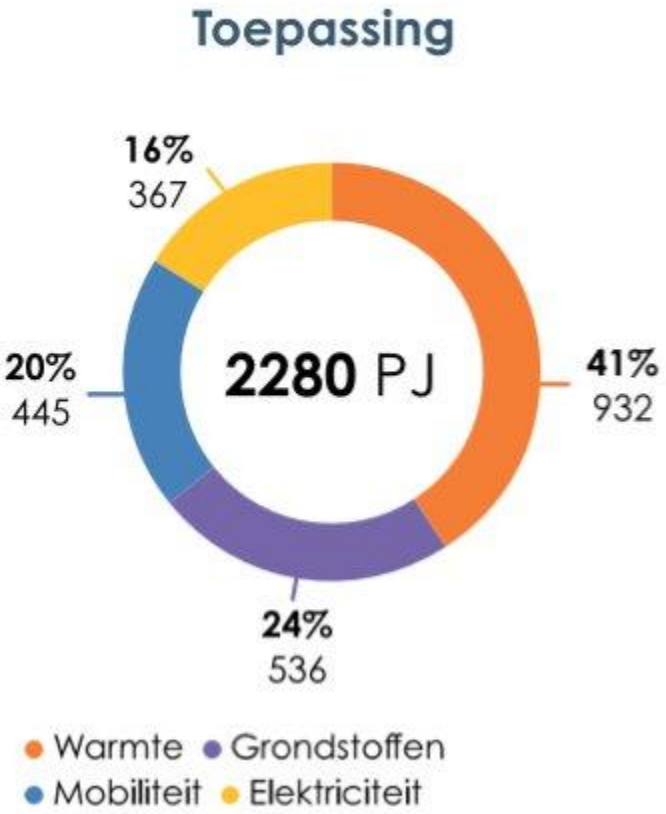

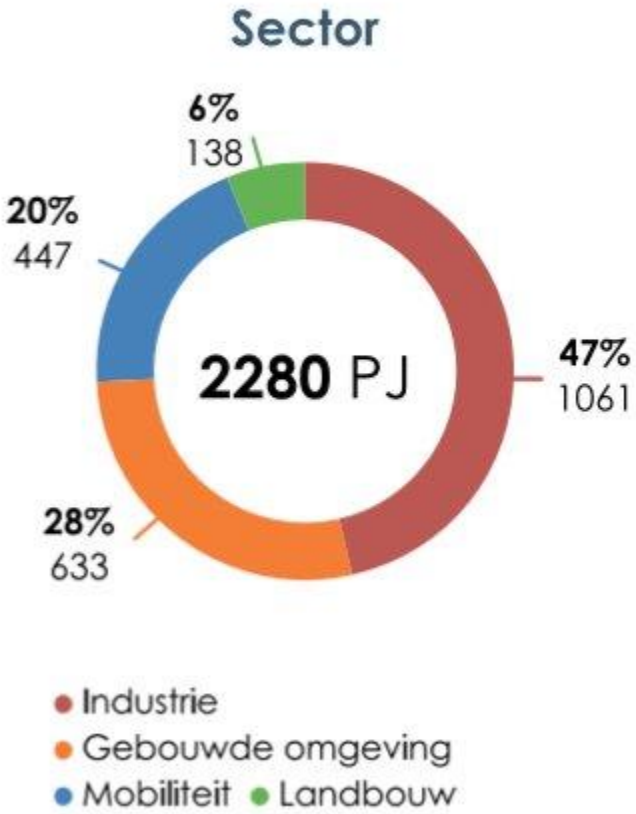

Warmtetransitie kan op verschillende manieren

Isolatie en energiebesparing

Gas

<u>Hernieuwbare gassen</u>
(biogas)

Elektriciteitsnet

<u>'All-Electric'</u>
(Warmteepomp)

Warmtenet

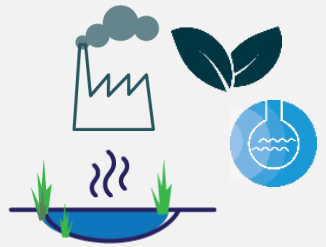

<u>Bronnen:</u>
(Low and Medium temperature (LT & MT))

Individueel

Collectief

Hernieuwbare gassen
(biogas)

- Gas uit biologische stromen, zoals mest.
- Gebeurt via oa vergisting
- Beperkt beschikbaar en erg kostbaar
- Gemeenten worden geacht andere oplossingen te zoeken voor verwarming gebouwde omgeving.

Warmtenet

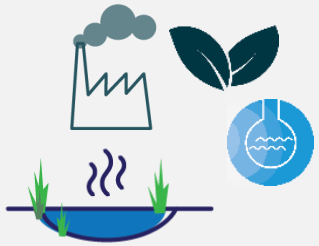

Bronnen:
(Low and Medium temperature (LT & MT))

- Collectief systeem, waarbij warmte uit een bron naar gebouwen gaat
- Afhankelijk van bron is isolatie nodig
- Kans om in een keer meerdere gebouwen van het gas te halen
- Kosten kunnen verdeeld worden, maar vraagt om grote investeringskosten in het begin

This Photo by Unknown Author is licensed under CC BY-NC-ND

Elektriciteitsnet

‘All-Electric’
(Warmtepomp)

- Verwarming via een elektrische warmtepomp
- Elektriciteit als warmtebron
- Goede afspraken nodig met netbeheerder ivm netcongestie / beperkte ruimte op het net.
- Goede isolatie nodig voor woningen
- Kostbaar voor de bewoner (isolatie, aanschaf warmtepomp, onderhoud)
- Doorgaans individueel, kan ook gezamenlijk.

Wat is de beste keuze?

- Er is geen “one solution fits all,” maar een combinatie van mogelijkheden als oplossing
- Afhankelijkheden van techniek, beschikbare bronnen, draagvlak, kosten, samenwerking, snelheid etc.
- Kiezen voor de ene oplossing heeft gevolgen voor een andere oplossing:
  - Haalbaarheid andere systemen
  - Ruimte op het net
  - Mate van benodigde isolatie

Doorgaans is energiebesparing (anders gebruik van energie en warmte) en isolatie altijd een “geen spijt”-maatregel.

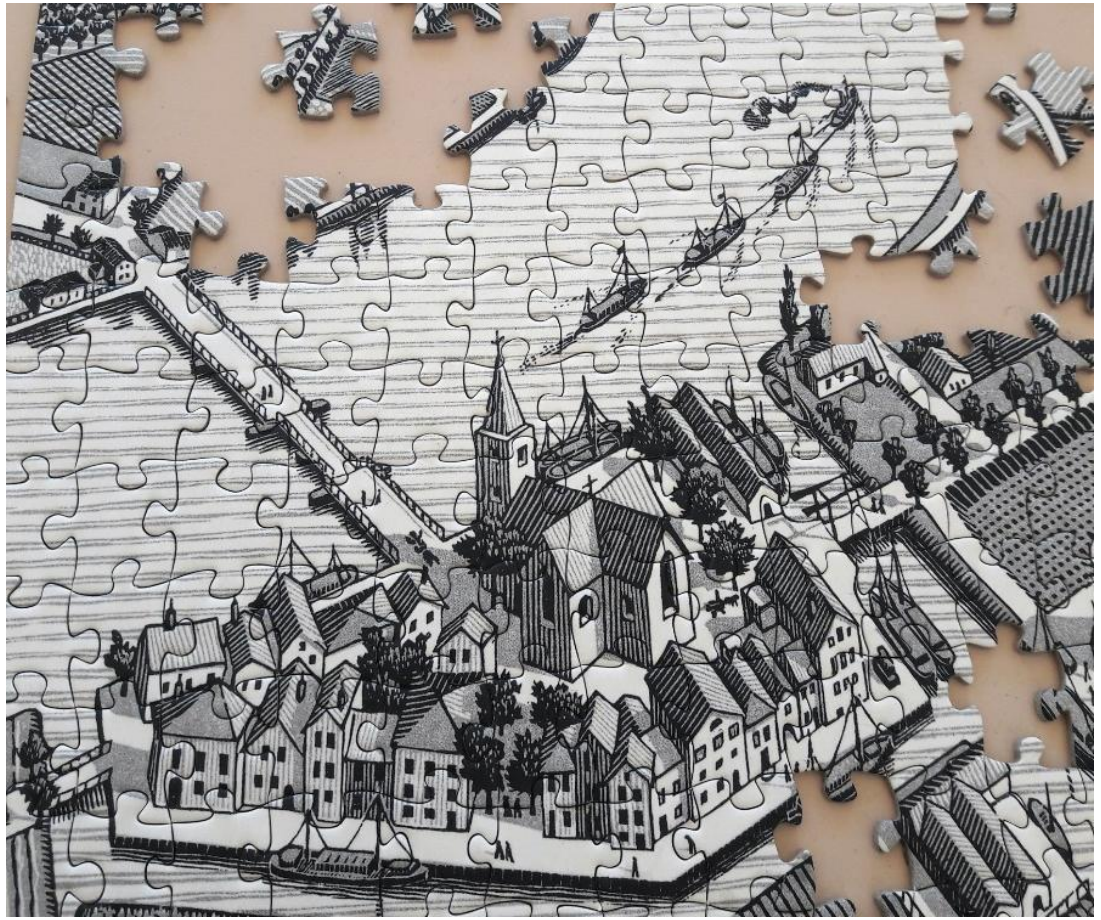

Trends en ontwikkelingen

Een aantal ontwikkelingen spelen op

- Toekomst van groen gas zeer onzeker
- Netcongestie vormt uitdagingen voor plannen
- Imago van warmteoplossingen hebben invloed.
- Technische ontwikkelingen, achterblijvende financiële steun
- Vragen rondom organisatie en governance, rol van de gemeente

Gemeente *krijgt* regie

Hoe neem je regie?

Binnen de warmtetransitie heeft de gemeente drietal taken:

1. beleidsmakend/coördinerend: Eerdere TVWs, nu warmteprogramma's
2. projectmatig/uitvoerend: In warmteprojecten
3. ondersteunend/faciliterend: Advies, energieloketten, ondersteuning bewonersinitiatieven etc.

Regie verankerd in juridische kaders

- **Wgiw –** Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie
  Iedere gemeente stelt een **warmteprogramma** op
  - Vervangt Transitievisie Warmte
  - Iedere 5 jaar hereiking
  - Duidelijkheid en handelingsperspectief richting inwoner, ondernemer, warmteleverancier, netbeheerder

- **Wgiw werkt samen met Wcw:** Wcw vooral kaders voor collectieve warmtesystemen – lijkt op dit moment minder relevant voor Hattem.

Warmteprogramma

Algemeen

- Verplicht programma onder de Omgevingswet
- Inhoud warmteprogramma
    - Overzicht van locaties
    - Overzicht van gebouwen dat wordt geïsoleerd
    - Overzicht van toegedachte energie-infrastructuur
    - Beschrijving van verwachte gemiddelde warmtebehoefte
    - Ook een terugblik van de afgelopen periode (zelfde punten)
- Zelf gebieden bepalen staat vrij (niet per se CBS-buurten)
- Elke vijf jaar actualiseren
- Warmteprogramma wordt vastgesteld door College.

Warmteprogramma

Aanwijsbevoegdheid

- In warmteprogramma kan aanwijsbevoegdheid worden ingezet – niet verplicht. Indien gebruikt moet dit **expliciet** benoemd worden.
- De aanwijsbevoegdheid wijst een locatie aan met de datum wanneer van het gas wordt gegaan (minimaal 8 jaar van te voren). De aanwijsbevoegdheid bevat:
    - Het gekozen alternatief (aardgasvrij)
    - Aanwijzing van de wijk
    - Datum waarop transport van aardgas stopt
    - Zowel gebouwen als bedrijven in die wijk
    - Regels over monitoring over uitvoering van aanleg en aansluitingen/gelijkwaardige maatregelen

Inwoners kunnen zelf alternatief aandragen dat duurzaam is.

provincie Gelderland

De Warmtetransitie in Hattem

Expertteam Warmte

FAKTON ENERGY

Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

Gedane onderzoeken

- Transitievisie Warmte Hattem
- Rapportage Energiestrategie Hattem
- Infographic Hattem
- Handreiking Lokaal Programmeren
- Bronnenstudie Noord-Veluwe
- Van TVW naar WUP (Arcadis)
- Haalbaarheidsonderzoek Aquathermie Haskoning
- Startanalyse door het Planbureau voor de Leefomgeving.

Kansen

Bronnen:

- Lage Temperatuur bronnen
    - De LT-bronnen voor Hattem lijken niet allemaal realistisch (bijvoorbeeld supermarkten).
- Potentie Aquathermie onzeker:
    - Weinig afzet
    - Monumentale binnenstad
    - Slecht geïsoleerde huizen
- In de **Startanalyse** (door het PBL) worden geen MT-bronnen meegenomen binnen de gemeentegrenzen van Hattem.
    - Zeer lage temperatuurswarmtenetten met individuele opwaardering en individuele warmtepompen komen als scenario's naar voren met laagste nationale kosten in Startanalyse
    - Maar – Startanalyse is **indicatie**, waarin nuancering en lokale context minder worden meegenomen.

En: Nationale kosten *hoeven* niet de reden voor een oplossing te zijn

Nationale kosten

Nationale kosten voor warmte verwijzen naar de totale kosten die de Nederlandse samenleving draagt voor warmte.

Kunnen anders zijn dan eindgebruikerskosten

Terug naar Hattem…

- De gemeente gaat aan de slag met het warmteprogramma.
- Komende periode staan in het teken van keuzes maken en perspectief vorm geven.
- De gemeente gaat op zoek naar perspectief en bouwt voort op wat er ligt.
- Betrekken Raad erg belangrijk gedragen visie

Wat is belangrijk in Hattem bij warmte?

In Transitievisie Warmte zijn een aantal waarden beschreven:

- Snelheid en efficiëntie zijn belangrijk – zo veel mogelijk aansluiten met projecten en koppelkansen
- Lokale bronnen en goed geïnformeerde bewoners
- Betaalbare oplossing voor de eindgebruiker
- Gedragen visie, gedeeld eigenaarschap.

Wat vinden we hier van?

Keuzes in warmtetransitie brengt dilemma's met zich mee

- Vaak zijn termen als "betaalbaarheid" en "Haalbaarheid" te vaag voor concrete vertaling
- Wat betekenen waarden voor Hattem?

Het is belangrijk dat we in Hattem kiezen voor oplossingen passend bij draagkracht – minder draagkrachtigen betalen relatief minder

Snelheid en efficientie zijn belangrijk – de gemeente neemt het voortouw

Het belangrijkste is dat de eindgebruiker de goedkoopste oplossing krijgt, ook al beperkt dat de keuzevrijheid

Overlast moet beperkt blijven – we gaan voor gekoppelde werkzaamheden, ook al moet er dan langer gewacht worden

De warmtetransitie is niet eenvoudig, maar Hattem doet het niet alleen

provincie Gelderland

- Provincie Gelderland ondersteunt gemeenten:
  - ETW: Verschillende vragen rondom Warmte
  - NPLW: ondersteuning rondom warmteprogramma's
  - GWIB: ondersteuning bij collectieve warmtesystemen
  - RES: energie

provincie Gelderland

Dank voor uw aandacht

Expertteam Warmte

FAKTON ENERGY

Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together